

Sygn. akt I NO 6/21

## POSTANOWIENIE

Dnia 25 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Czubik

w sprawie ze skargi D. O.

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Rejonowego w O.

na przewlekłość postępowania w sprawie z powództwa T. J. przeciwko D. O. o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli, w sprawie o sygn. akt I C (...) Sądu Rejonowego w O.,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 25 lutego 2021 r.,

wniosku Sądu Okręgowego w S. z dnia 19 stycznia 2021 r. o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu

**odmawia przekazania sprawy.**

### UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w S., postanowieniem z 19 stycznia 2021 r., I S (...), przedstawił Sądowi Najwyższemu sprawę dotyczącą skargi na przewlekłość postępowania w sprawie z powództwa T. J. przeciwko D. O. o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli, sygn. akt I C (...) Sądu Rejonowego w O., celem rozważenia przekazania jej do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z Sądem Okręgowym w S.

W skardze na przewlekłość postępowania w sprawie I C (...) Sądu Rejonowego w O. pełnomocnik D. O. zawarł wniosek o przekazanie sprawy do Sądu Okręgowego w B. motywując go dobrem wymiaru sprawiedliwości. W uzasadnieniu podniósł, że radca prawny E. T. w listopadzie 2014 r. na korytarzu (...) Sądu w jego obecności mówiła o osobistych znajomościach ze wszystkimi (...)

sędziami, wobec czego skarżąca ma uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziów Sądu Okręgowego w S.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 44<sup>1</sup> § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego.

Przytoczony przepis przewiduje przypadek tzw. właściwości delegacyjnej, której źródłem jest postanowienie Sądu Najwyższego. Sama regulacja ma charakter wyjątkowy i podlega wykładni restryktywnej. Pozwala ona zapobiec sytuacjom, gdy rozpoznanie sprawy przez sąd właściwy godziłoby w dobro wymiaru sprawiedliwości. Przepis art. 44<sup>1</sup> k.p.c. wprowadza przesłankę celowości, jaką jest wymóg zachowania dobra wymiaru sprawiedliwości. Kryterium to nie może jednak stać się źródłem nadużyć w stosowaniu art. 44<sup>1</sup> k.p.c. Prowadziłoby to do podważenia zaufania do niezależności sądów i bezstronności sędziów, a w efekcie mogłoby wyrządzić wymiarowi sprawiedliwości szkodę i stanowić pogwałcenie zasady praworządności. W szczególności, względy celowości nie mogą sprzyjać pozbywaniu się przez sądy spraw niepożądanych poddanych naciskom mediów, polityków albo innym środowiskom (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 lutego 2017 r., IV KO 1/17, Legalis).

Dla przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym kluczowe jest ustalenie, że wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości. Wymóg istnienia zagrożenia dla dobra wymiaru sprawiedliwości musi być rozumiany ściśle. Zasada, w myśl której rozpoznanie sprawy następuje przez właściwy sąd, ma zasadniczą wagę z punktu widzenia kanonów praworządności. Gwarantuje ona przeprowadzenie rzetelnego, w myśl standardów konstytucyjnych (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), procesu, którego jednym z elementów jest poczucie pewności, u którego źródeł leży niezależność sądów i niezawisłość sędziów, że sprawę rozstrzygnie właśnie ten, a nie inny sąd, wskazany w przepisach prawa procesowego (postanowienie Sądu Najwyższego

z 30 stycznia 2018 r., IV KO 131/17, Legalis). Przesłanka zabezpieczenia dobra wymiaru sprawiedliwości jest ogólna, ocenna i ma charakter wielopłaszczyznowy. Pojęcie dobra wymiaru sprawiedliwości jest niedookreślone i próba nadania mu treści normatywnej może zawsze prowadzić do zarzutu nieobjęcia warstwą definicyjną zdarzeń, które mogą być w jego ramach subsumowane. Dlatego wystąpienie zagrożenia dla dobra wymiaru sprawiedliwości musi być oceniane *ad casum* (por. Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego, red. Tomasz Szanciło, wyd. 2019, źródło: Legalis)

Granice wykładni tego pojęcia wyznaczają dyrektywy sędziowskiego uznania, które powinny uwzględniać ostrożność stosowania tego przepisu ze względu na jego rygoryzm. Zbyt szerokie stosowanie tej regulacji mogłoby bowiem osłabić poczucie zaufania do niezależności sądu i jego zdolności obiektywnego orzekania przez właściwy sąd. Do przekazania sprawy do innego sądu może zatem dojść w razie zaistnienia sytuacji jednoznacznie świadczącej o tym, że rozpoznanie sprawy przez sąd właściwy sprzeciwiałoby się dobru wymiaru sprawiedliwości. Odstępstwo od fundamentalnego prawa do rozpoznania sprawy przez sąd właściwy miejscowo jest zatem możliwe tylko w wyjątkowych przypadkach, kiedy silne względy związane z dobrem wymiaru sprawiedliwości za takim właśnie przekazaniem przemawiają.

Z dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, iż nie jest podstawą zastosowania art. 44<sup>1</sup> k.p.c. okoliczność, że jedna ze stron procesu zawiadomiła prokuratora o popełnieniu przez sędziego rozpoznającego sprawę przestępstwa poświadczenia nieprawdy w związku z toczącym się postępowaniem, a postępowanie nie przekroczyło fazy *in rem* (postanowienie Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2018 r., III KO 122/17, Legalis). Podobnie w innym orzeczeniu - samo zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa przez sędziego nie może być bowiem automatycznie traktowane na równi z sytuacją, w której w toku wszczętego postępowania karnego stroną postępowania jest sędzia wykonujący funkcję w sądzie właściwym do rozpoznania sprawy, czy też sądzie funkcjonalnie nadrzędnym (postanowienie Sądu Najwyższego z 18 stycznia 2017 r., V KO 112/17, Legalis). Nie jest także podstawą zastosowania art. 44<sup>1</sup> k.p.c. okoliczność, że jedna ze stron procesu zawiadomiła prokuratora o popełnieniu

przestępstwa przez sekretarza sądowego danego sądu (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lipca 2018 r., IV KO 54/18, MP 2018, nr 18, s. 958). Samo pomawianie sędziów lub uwłaczanie ich godności nie może skutkować zmianą miejscowej właściwości sądu (postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 listopada 1995 r., II KO 51/95, OSNKW 1996, nr 1-2, poz. 6 i z 27 kwietnia 2017 r., IV KO 27/17, niepubl.).

Podobnie w niniejszej sprawie, opisane przez pełnomocnika skarżącej zdarzenie - wypowiedź radcy prawnego z 2014 r. o osobistych znajomościach ze wszystkimi suwalskimi sędziami, usłyszana na korytarzu sądowym i wzbudzająca subiektywne wątpliwości skarżącej co do bezstronności tych sędziów - nie zostało poparte żadnymi dowodami ani na okoliczność, że faktycznie miało miejsce, ani na okoliczność, że radca prawny istotnie wpłynęła lub może wpłynąć na bezstronność sędziów w jakiegokolwiek sprawie.

Przepis art. 44<sup>1</sup> k.p.c. nie może być także instrumentem do wzruszenia określonych decyzji procesowych przez osoby z nich niezadowolone, nawet jeśli niepomysłne dla nich wyniki procesów dotyczą wielu spraw. Dobro wymiaru sprawiedliwości wymaga, aby sędziowie przy orzekaniu nie kierowali się obawą o potencjalnie negatywny odbiór określonego rozstrzygnięcia. Zawsze orzeczenia mogą być narażone na krytykę osób niezadowolonych z ich treści. Taka obawa nie upoważnia jednak do bezzasadnego powstrzymywania się od wydania decyzji procesowych (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2017 r., IV KO 14/17, Legalis). Akceptacja dla takiej praktyki otwierałaby natomiast możliwość wpływania przez strony procesowe na właściwość miejscową sądów i podważania reguł określonych w tym względzie w ustawie procesowej - w drodze instrumentalnego uruchamiania postępowań, które następnie miałyby powodować wystąpienie o zmianę właściwości w trybie art. 44<sup>1</sup> k.p.c. Byłoby to oczywiście zaprzeczeniem idei, która leży u podstaw tej instytucji (postanowienie Sądu Najwyższego z 23 lutego 2017 r., IV KO 4/17, Legalis).

Mając na uwadze lakoniczne postanowienie Sądu Okręgowego w S. i argumentację zawartą w skardze na przewlekłość postępowania wraz z dołączonymi do niej dokumentami, Sąd Najwyższy nie znalazł dowodów i nie stwierdził przesłanek uzasadniających przekazanie sprawy innemu sądowi

równorzędnemu na podstawie art. 44<sup>1</sup> k.p.c., w związku z czym, orzekł jak w sentencji.